

58 שחיטה. וְהַכְּמִים פּוֹמְרִים בהם ממצות כיסוי הדם משום ששחיטה
 59 שאינה ראויה היא, שאי אפשר לאוכלם, ואף שבמצות כיסוי הדם
 60 נאמר לשון שפיכה, מכל מקום התורה אמרה (ויקרא יז יג) 'אֲשֶׁר יִצוֹד
 61 צִיד הַחַיָּה אוֹ עוֹף אֲשֶׁר יִאֲכַל, והיינו שיהיה ראוי לאכילה.
 62 המשנה מונה כמה אופנים בהם לא נחלקו רבי מאיר וחכמים, ולדעת
 63 כולם אין בהם מצות כיסוי הדם: הַשְּׁחִיטָה חיה או עוף וְהַנְּתַלְּהָ בְּיָדוֹ
 64 - ונעשו נבילה בשחיטתו שלא במתכוין, כגון על ידי פגימת סכין או
 65 שהייה או רדסה, וכן הַנְּזוֹרָה - קורע את החיה לאורכה מנחירה ועד
 66 החזה, או חונק את העוף, וכן הַמְּעַקֵּר - אינו שוחט אלא עוקר את
 67 הסימנים | -הקנה והושטן של החיה או העוף ממקום חיבורו בכוונה,
 68 פְּטוּר מִלְּכַסְּוֹת, ואף רבי מאיר המחייב שחיטה שאינה ראויה בכיסוי
 69 הדם, מכל מקום מצריך שתהיה שחיטה, ואלו האופנים אינם שחיטה
 70 כלל.

גמרא

71 אָמַר רַבִּי הֵייא בַר אָבָא אָמַר רַבִּי יוֹהַנָּן, רָאָה - הסתברו לרבי
 72 דְּבַרְיוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר שֶׁשְׁחִיטָה שאינה ראויה שמה שחיטה לחיבו,
 73 בְּדִין אוֹתוֹ וְאֵת בְּנֵו, וְשִׁנְאוֹ בַּמִּשְׁנָה (לעיל פא) בְּלִשׁוֹן - בשם הַכְּמִים,
 74 שחכמים אומרים שם שאם שחט את הבהמה וולדה ביום אחד,
 75 והיתה שחיטת אחד מהם שחיטה שאינה ראויה, חייב מלקות. וְדַרְבֵּי
 76 שְׁמַעוֹן - וראה רבי את דברי רבי שמעון ששחיטה שאינה ראויה לא
 77 שמה שחיטה בְּדִין כְּפִוֵי הַדָּם, וְשִׁנְאוֹ כַּאֲן בַּמִּשְׁנָה בְּלִשׁוֹן הַכְּמִים,
 78 שחכמים סוברים שהשוחט שחיטה שאינה ראויה פטור מכיסוי הדם,
 79 והם דברי רבי שמעון הסובר ששחיטה שאינה ראויה לא שמה
 80 שחיטה.

81 הגמרא מבררת את טעם מחלוקת רבי מאיר ורבי שמעון בדין אותו
 82 ואת בנו אם נוהג אפילו בשחיטה שאינה ראויה, ומתוך כך יתבאר
 83 מדוע הסכים רבי לדברי רבי מאיר. שואלת הגמרא: מֵאִי מְעַמָּא -
 84 מה הוא טעמו דְּרַבִּי מֵאִיר בְּאוֹתוֹ וְאֵת בְּנֵו ששחיטה שאינה ראויה
 85 שמה שחיטה. משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי יוֹהַנָּן בְּן לֵוִי, רבי מאיר
 86 נָמַר -למדו 'שְׁחִיטָה' 'שְׁחִיטָה' בגזירה שזה מְשַׁחֲטֵי חוּץ, נאמר
 87 לשון שחיטה בפרשת אותו ואת בנו (ויקרא כב כח) 'וְשׂוֹר אוֹ שֶׂה אוֹ
 88 וְאֵת בְּנֵו לֹא תִשְׁחָטוּ בַיּוֹם אֶחָד', ונאמר לשון שחיטה בקדשים
 89 ששחטם מחוץ לעזרה (ויקרא יז א) 'אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט
 90 שׂוֹר אוֹ כֶּשֶׂב אוֹ עֵז בַּמִּזְבֵּחַ אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמִּזְבֵּחַ, מִה הָהֵם
 91 בקדשים ששחטם מחוץ לעזרה, שְׁחִיטָה שְׂאִינָה רְאוּיָה היא, שהרי
 92 הם אסורים באכילה, ואף על פי כן שְׂמָה שְׁחִיטָה שהרי הכתוב חייב
 93 עליה כרת, אֵף הַכָּא - אף כאן בדין אותו ואת בנו נָמַי -גם, שְׁחִיטָה
 94 שְׂאִינָה רְאוּיָה שְׂמָה שְׁחִיטָה.

95 שואלת הגמרא: וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הַסּוֹבֵר בְּדִין אוֹתוֹ וְאֵת בְּנֵו ששחיטה
 96 שאינה ראויה אין שמה שחיטה, מֵאִי מְעַמָּא - מה טעמו. משיבה
 97 הגמרא: אָמַר רַבִּי מְנַי בַר פַּיְטִישׁ, נָמַר - למד בגזירה שזה ש'שחיטה'
 98 היא רק כאשר היא ראויה לאכילה מְטַבַּח טַבַּח וְהָבֵן, (בראשית מג טז)
 99 הנאמר אצל יוסף, מִה לְהֵלֵן אֲצֵל יוֹסֵף לשון טביחה הנוכר שם,
 100 שְׁחִיטָה רְאוּיָה היא, שהרי אמר לממונה על ביתו 'יִטְבַּח טַבַּח וְהָבֵן פִּי
 101 אֲתִי יִאֲכְלוּ הָאֲנָשִׁים בְּצִדְרֵיהֶם', אֵף כָּאֵן לשון שחיטה הנוכר בדין
 102 אותו ואת בנו שְׁחִיטָה רְאוּיָה היא.

103 שואלת הגמרא: וְרַבִּי מֵאִיר נָמַי לִיְנִמְר מְטַבַּח' - ורבי מאיר גם
 104 הוא, שילמד מטביחה האמורה אצל יוסף, ומדוע הוא לומד משחיטת
 105 קדשים בחוץ. משיבה הגמרא: רבי מאיר סובר דְּנִין לשון שְׁחִיטָה
 106 מִלְּשׁוֹן שְׁחִיטָה, וְאִין דְּנִין לשון שְׁחִיטָה מִלְּשׁוֹן מְטַבַּחָה.
 107 מקשה הגמרא: מִה נִפְקָא מִיְנָה - מה החילוק אם נאמר לשון שחיטה
 108 או לשון טביחה, הֵא תְנָא דְבֵי - הרי שינוי בבית מדרשו של רבי
 109 יִשְׁמַעְאֵל, כתוב בפרשת נגעי בתים (ויקרא יד טז) 'וְשָׁב הַבָּיִת, וכתוב
 110 (שם יד מד) 'וְכָא הַכָּתוּב, ודורשים זו היא שִׁבְתָּה זו היא בִּימָה, ויתן
 111 את האמור בתורה כששב הכהן לאמור בכתוב ובא הכהן, והטעם
 112 משום שמשמעות אחת להם והיא כניסת הכהן מביתו לבית המנוגע.
 113 הרי שאפשר ללמוד גזירה שמה מענין אחד הנאמר בשתי לשונות,
 114

1 אָלָא ודאי אין כוונת הברייתא ליום שהוא ספק אם הוא חול או יום
 2 טוב, אלא לאדם שהוא סָפֵק אִישׁ סָפֵק אִשָּׁה, ובכל זאת דוחה יום
 3 טוב גמור, וזו הפירכא לדברי רבי יוסי שלמד ממילה שכיסוי הדם
 4 שודאו אינו דוחה שבת אין ספיקו דוחה יום טוב, שהנה תקיעת שופר
 5 שודאה אינה דוחה שבת, ומכל מקום ספיקה דוחה יום טוב.

6 מבארת הגמרא: וְרַבִּי יוֹסִי, הטעם שלא החשיב את הפירכא
 7 מתקיעת שופר, משום שרבי יוסי הולך לְמַעְמִיָּה - לשיטתו דָּאֵמַר -
 8 שהוא סובר שֵׁאִשָּׁה וְדָאִית נְמִי תִקְעָה - מי שהיא בודאי אשה גם
 9 יכולה לקיים מצות תקיעת שופר, ואף שאינה מחוייבת בתקיעת
 10 שופר, אבל בכיסוי דם הכוי אילו היינו יודעים שהוא בהמה ודאית
 11 היה אסור לכסות את דמו ביו"ט, אף הכוי שהוא ספק אין מחללים
 12 יום טוב לכסות את דמו. דְּתַנְיָא, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל סוֹמְכִין ידיהם על
 13 קרבנותיהם, וְלֹא בְּנֵזוֹת יִשְׂרָאֵל סוֹמְכוֹת על קרבן שהן מביאות, רַבִּי
 14 יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמְרִים, נָשִׁים סוֹמְכוֹת רְשׁוֹת - מותר לנשים
 15 לסמוך אפילו שאינן חייבות בכך, ואינן עוברות בסמיכתן איסור
 16 עבודה בקדשים, וכן בתקיעת שופר סובר רבי יוסי שמותר להן
 17 לתקוע בראש השנה אפילו שאינן חייבות ואין בזה חילול יום טוב.

18 הגמרא פורכת את תשובת החכמים בברייתא על הקל חומר של רבי
 19 יוסי: אָמַר רַבִּינָא, וְלֵמָא דְּקָאֵמְרֵי רַבְּנֵי נָמַי - גם לפי חכמים
 20 סוברים שאשה אסורה לתקוע בראש השנה, ועל הלימוד של רבי
 21 יוסי ממילה ושאם ודאי חיוב אינו דוחה שבת אין ספק חיוב דוחה יום
 22 טוב) השיבו בראיה מתקיעת שופר שספיקה דוחה יום טוב אפילו
 23 שודאה אינו דוחה שבת, לכיסוי הדם שכמו כן ספיקו ידחה יום טוב
 24 אפילו שודאו אינו דוחה שבת ושללא כדברי רבי יוסי שכיין שודאו
 25 אינו דוחה שבת אין ספיקו דוחה יום טוב, אֵית לֵיה פִּירְכָא - יש
 26 דחייה לתשובתם. מִה שְׂמַצָּאת לְתַקִּיעַת שׁוֹפָר שספיקה דוחה יום
 27 טוב בכל מקום, זה משום שְׁבֵן וְדָאָה דוֹחָה שְׁבֵת בְּמַקְדָּשׁ - שבבית
 28 המקדש היו תוקעים בראש השנה בשופר עבור האנשים החייבים
 29 בודאי בתקיעת שופר אף כשחל בשבת, אבל וכי תֵאֵמַר ללמוד מזה
 30 שספק ידחה יום טוב גם בְּכִיסוֹי הַדָּם דְּלִיתֵיהּ בְּלָל - שאין חיובו כלל
 31 בשבת אפילו כששחט ודאי חיה. וכיוון שמצות תקיעת שופר חמורה
 32 שיש אופן שנוהגת ודאי בשבת, אין ראיה ממנה למצות כיסוי הדם
 33 שאינה נוהגת כלל בשבת, אלא יש ללמוד מצות כיסוי הדם ממצות
 34 מילה שאין ספיקה דוחה יום טוב וכדברי רבי יוסי.

35 הגמרא מבררת את דברי רבי אלעזר הקפר בברייתא: שינוי בברייתא
 36 שֶׁהֵשִׁיב רַבִּי אֱלֵעָזֵר הַקֶּפֶר דְּרַבִּי עַל דְּבַרֵי רַבִּי יוֹסִי, מִה לְמִילָה שְׁבֵן
 37 אֵינָה נוֹהֶגֶת בְּלִילֵי יָמִים טוֹבִים', תמנה הגמרא: מדברי רבי אלעזר
 38 הקפר בריבי נשמע, שמצות מילה בְּלִילֵי יָמִים טוֹבִים הוּא וְלֹא
 39 נְהַגָא - רק בלילי יום טוב אינה נוהגת, אבל בְּשָׂאֵר לֵילֵי נְהַגָא - אבל
 40 בשאר לילות ימי החול נוהגת, וכי כן הדבר והרי שינוי במשנה (מגילה
 41 כ) שאין מלין לפני שתנץ החמה. מתרצת הגמרא: אָלָא כֵן אָמַר רַבִּי
 42 אלעזר הקפר בריבי, מִה לְמִילָה שאין ספיקה דוחה יום טוב שְׁבֵן
 43 אֵינָה נוֹהֶגֶת בְּלִילוֹת כְּבָנִים אֵלָא רַק בִּימִים, וכי משום כך תֵאֵמַר
 44 בְּכִסּוֹי שְׁנוּהֶג בְּלִילוֹת כְּבָנִים שספיקו לא ידחה יום טוב, הלא כיון
 45 שהוא נוהג גם בלילות חמור הוא ולכן ספיקו ידחה יום טוב.

46 ומסיימת הברייתא: אָמַר רַבִּי אָבָא זֶה אֶחָד מִן הַדְּרָרִים שְׂאֵמַר רַבִּי
 47 תֵּייא אִין [לִי] עֲלִיתָן הַשּׁוֹבָה, וְהֵשִׁיב רַבִּי אֱלֵעָזֵר [הַקֶּפֶר] דְּרַבִּי
 48 תְּשׁוּבָה'.

משנה

49 משנתינו עוסקת בחיה ועוף שנשחטו שחיטה שאינה מתירתם
 50 באכילה, אם יש בהם מצות כיסוי הדם או לא, ותבאר שיש בזה
 51 מחלוקת תנאים: הַשְּׁחִיטָה חיה או עוף וְנִמְצָאת טְרִיפָה - שהיה בהם
 52 מכה או חולי שסופו להמית, וכן הַשְּׁחִיטָה לְעֵבֹדֵת פּוֹכְבִים, וכן
 53 הַשְּׁחִיטָה חוּלִין כְּפָנִים - בעזרה, וכן הַשְּׁחִיטָה קְדָשִׁים כְּחוּץ - מחוץ
 54 לעזרה, או שוחט תְּהֵי וְעוֹף הַתְּפִלְלִים - שנגמרו דינם ליסקל, שהם
 55 אסורים בהנאה אף אם שחטם, רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב את השוחט אחד
 56 מאלו בכיסוי הדם, משום שסובר ששחיטה שאינה ראויה שמה
 57

15 קרבן אחד); וְכַל־אֶחָד מֵאלו שֵׁישׁ בְּרִשּׁוֹתוֹ חֲמֵץ
 16 בְּאוֹתָהּ הָעֵת — לֹוּקָה. וּבְמַכְלֶתָא (פרשת משפטים
 17 שם): "לֹא־תִשְׁחַט עַל־חֲמֵץ דָּם־זֹבְחִי" — לֹא
 18 תִשְׁחַט הַפֶּסַח וְעֵדִין הַחֲמֵץ קָיָם. וּכְכֹר נִתְבָּאָרוּ
 19 דִּינֵי מִצְוָה זוֹ בְּפֶרֶק ה' מִפְּסָחִים (סג).

20 הַמִּצְוָה הַקֵּט"ו — הָאֲזִהְרָה שֶׁהִזְהַרְנוּ מִלְּשַׁחֵט
 21 אֲמוּרֵי הַפֶּסַח בְּלֵי הַקֶּרֶבָה עַד שִׁיפְסְלוּ וַיַּעֲשׂוּ
 22 נוֹתֵר, וְהוּא אָמְרוּ: "וְלֹא־יִלִּין חֵלֶב־חֲגִי עַד־בִּקְרָ" (שם כג, יח).
 23 וּלְשׁוֹן הַמַּכְלֶתָא (פרשת משפטים שם):
 24 "לֹא־יִלִּין" בָּא הַפְּתוּב לְלַמֵּד עַל הַחֲלָבִים שֶׁהֵם
 25 נִפְסְלִים בְּלִינָה עַל גְּבֵי הַרְצָפָה (למעט אם לנו על
 26 המזבח גם ללא הקטרה). וּכְכֹר נִכְפַּל הֵלְאוּ בְּעִנְיָן
 27 זֶה בְּלְשׁוֹן אַחֵר, וְהוּא אָמְרוּ: "וְלֹא־יִלִּין לְבִקְרָ
 28 זֹבַח חַג הַפֶּסַח" (שם לה, כה).

1 שֶׁהַעֹבֵר עֲלֵיהֶן חֵיב פְּרֵת — וְהֵן בְּלָן מִצְוֹת
 2 לֹא־תַעֲשֶׂה — אָמְרוּ: "וְהַפֶּסַח וְהַמִּלָּה בְּמִצְוֹת
 3 עֲשֶׂה". וּכְכֹר הַקְּדָמְנוּ הַקְּדָמָה זוֹ (ב"הקדמה"
 4 שבסוף הכללים). וּכְכֹר נִתְבָּאָרוּ דִּינֵי מִצְוָה זוֹ
 5 בְּמִסְכַּת פְּסָחִים.

6 הַמִּצְוָה הַקֵּט"ו — הָאֲזִהְרָה שֶׁהִזְהַרְנוּ מִלְּשַׁחֵט
 7 כְּכֹשׁ הַפֶּסַח עַל הַחֲמֵץ וְהוּא אָמְרוּ: "לֹא־תִזְבַּח
 8 עַל־חֲמֵץ דָּם־זֹבְחִי" (שמות כג, יח), וּכְכֹר נִכְפַּל לְאוּ
 9 זֶה בְּלְשׁוֹן זֶה עֲצָמוּ (".. על חמץ דם זבחי"): לֹא־
 10 תִשְׁחַט וְכו' (שם לה, כה), וְעִנְיָנוּ: שֶׁמִּזְמַן שֶׁחִיטַּת
 11 הַפֶּסַח, וְהוּא בֵּין הָעֲרֵפִים, לֹא יֵהָא בְּרִשּׁוֹתוֹ חֲמֵץ,
 12 לֹא בְּרִשּׁוֹת הַשּׁוֹחֵט וְלֹא בְּרִשּׁוֹת הַזּוֹרֵק וְלֹא
 13 בְּרִשּׁוֹת הַמְּקַטֵּיר וְלֹא בְּרִשּׁוֹת אֶחָד מִבְּנֵי חֲבוּרָה
 14 (על ה"פסח" היו נמנים "חבורות"; כמה משתתפים על

המשך ביאור למס' חולין ליום שני עמ' א

31 'שְׁפִיכָה' בגזירה שוה מִשְׁחוּטֵי חוּץ – נאמר לשון שפיכה בכיסוי הדם
 32 'וְשִׁפְךָ אֶת דָּמוֹ וְכִסְהוּ בְּעֶפְרָ' (ויקרא יז ג), ונאמר לשון שפיכה בשחוט
 33 חוץ 'אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט וְגו' מחוץ לַמִּחְנֶה, וְאֵל פֶּתַח
 34 אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יֵבִיאוּ וְגו' דָּם יִשְׁחַט וְהוּא דָּם שִׁפְךָ' (שם יז ד-ה),
 35 מִה לְהִלָּן בשחוט חוץ שְׁחִיטָה שְׂאִינָה רְאוּיָה שְׂמָה שְׁחִיטָה, שהרי
 36 אף שאינה שחיתה המתרת באכילה הכתוב חייב עליה כרת, אִם בָּאָן
 37 בכיסוי הדם שְׁחִיטָה שְׂאִינָה רְאוּיָה שְׂמָה שְׁחִיטָה.
 38 שואלת הגמרא: וְרַבִּי שְׁמַעוֹן, מדוע אינו לומד משחוט חוץ
 39 ששחיתה שאינה ראויה שמה שחיתה וחייבת בכיסוי הדם. משיבה
 40 הגמרא: משום שבכיסוי הדם 'אֲשֶׁר יֵאָכַל' כְּתִיב, ומשמע שלא
 41 ציוותה התורה לכסות את הדם אלא בשחיתה ראויה המתירה את
 42 הבשר לאכילה.
 43 שואלת הגמרא: וְרַבִּי מֵאִיר מַה הִטַּעַם שֶׁסוּבֵר שְׂדֵין כִּיסוּי הַדָּם אִם
 44 בשחיתה שאינה ראויה, והרי הכתוב אומר בפירוש 'אֲשֶׁר יֵאָכַל'.
 45 משיבה הגמרא: רבי מאיר יאמר שהכתוב הוּא – 'אֲשֶׁר יֵאָכַל' אינו
 46 למעט שחיתה שאינה ראויה אלא לְמַעֲוֵי עוֹף טָמֵא הוּא דְאֵתָא –
 47 למעט עוף טמא הוא בא, שאם שחט עוף טמא (או חיה טמאה) אינו
 48 חייב לכסות את דמו.
 49 שואלת הגמרא: וְרַבִּי שְׁמַעוֹן, איך הוא לומד מ'אשר יאכל' למעט
 50 שחיתה שאינה ראויה, הרי 'אשר יאכל' נצרך בכדי למעט עוף טמא.
 51 משיבה הגמרא: רבי שמעון סובר שְׁעוֹף טָמֵא מֵאִי טָעָמָא – מה
 52 הטעם שפטרנו התורה מכיסוי הדם, משום דְלֹאָן בְּרִ אֲכִילָה הוּא –
 53 שאינו ראוי לאכילה, מִרְפָּה נְמִי לֹאָן בְּרִ אֲכִילָה הוּא – שחיתת
 54 טריפה גם אינה ראויה לאכילה.
 55 מסיימת הגמרא: וְהֵינּוּ דְאָמְרֵי – זהו הוא שאמר רבי חייה, רַבָּה רַבִּי
 56 דְכָרְיוּ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּכִסּוּי הַדָּם שֶׁאֵין דִּין כִּיסוּי הַדָּם אֵלָא
 57 בְּשַׁחִיטָה רְאוּיָה וְשִׁנְאוּ בְּלְשׁוֹן חֲכָמִים.
 58 הגמרא מביאה את דברי רבי אבא המברר את מחלוקתם של רבי
 59 מאיר ורבי שמעון: אָמַר רַבִּי אֲבָא

1 ומדוע רבי מאיר אינו למד שחיתה מטביחה. מתרצת הגמרא: הֵנִי
 2 מִילֵי – דברים אלו, שדנים גזירה שוה מענין אחד הנאמר בשני
 3 לשונות, הם רק הֵיכָא דְלִיכָא דְרַבִּי לִיה – כשאינן כתוב במקום אחר
 4 לשון הדומה ללשון הנלמד, אֲכַל אֵיכָא דְרַבִּי לִיה – כשיש לשון
 5 אחר הדומה לו ממש, מִדְרַבִּי לִיה לְפִינָן – לומדים מהלשון הדומה
 6 לו, ולכן רבי מאיר למד מלשון שחיתה הנאמר בשחוט חוץ ולא
 7 מלשון טביחה הנאמר ביוסף.
 8 שואלת הגמרא: וְרַבִּי שְׁמַעוֹן נְמִי – גם הוא מדוע אינו סובר כרבי
 9 מאיר ששחיתה שאינה ראויה שמה שחיתה לִינְמֵר – שילמד כרבי
 10 מאיר מִשְׁחוּטֵי חוּץ ששמה שחיתה וכפי שלומד רבי מאיר.
 11 משיבה הגמרא: רבי שמעון סובר, דִּינֵין חוּלִין מְחוּלִין וְאִין דִּינֵין חוּלִין
 12 מְקַדְּשִׁים, ולכן למדים שחיתה האמורה באותו ואת בנו שהיא
 13 שחיתת חולין משחיתה האמורה ביוסף שגם היא שחיתת חולין, ואין
 14 דנין שחיתה האמורה באותו ואת בנו שהיא שחיתת חולין משחיתה
 15 האמורה בשחוט חוץ שהיא שחיתת קדשים.
 16 שואלת הגמרא: וְרַבִּי מֵאִיר שְׁלומֵד ל'שחיתה' באותו ואת בנו
 17 מ'שחיתה' של קדשים בחוץ, מה תשובתו לכך שאין ללמוד חולין
 18 מקדשים אלא חולין מחולין.
 19 משיבה הגמרא: רבי מאיר משיב, אֲמַוּ (וכי) דִין אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ
 20 בְּקַדְּשִׁים מִי לֹא נְהִיג, וכיון שנהוג גם בקדשים, לכך למד רבי מאיר
 21 דין שחיתה שאינה ראויה באותו ואת בנו בגזירה שוה מדין שחוט
 22 חוץ.
 23 מסיימת הגמרא: וְהֵינּוּ דְקָאָמְרֵי – זהו הוא שאמר רבי חייה, רַבָּה
 24 רַבִּי דְכָרְיוּ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר בְּאוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ וְשִׁנְאוּ בְּלְשׁוֹן חֲכָמִים.
 25 הגמרא מבררת את טעם מחלוקתם של רבי מאיר ורבי שמעון
 26 במשנתנו אם שחיתה שאינה ראויה חייבת בכיסוי הדם, ומתוך כך
 27 יתבאר מדוע קיבל רבי את דברי רבי שמעון ושנאם בשם חכמים.
 28 שואלת הגמרא: מֵאִי טָעָמָא – מהו טעמו דְרַבִּי מֵאִיר שֶׁסוּבֵר בְּכִסּוּי
 29 הַדָּם ששחיתה שאינה ראויה שמה שחיתה.
 30 משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּן לִקְיִישׁ, רַבִּי מֵאִיר גָּמַר 'שְׁפִיכָה'

59 וסלקא דעתך אמינא הואיל ואמר רבי שמעון מותר בהנאה,
 60 אלמא –[מוכח] ששוחט טריפה בעזרה לאו שחיטה היא כלל,
 61 ואימא מידי נבילה נמי לא מטהרה – ותאמר אם כן שגם לא תטהר
 62 מידי נבילה והנוגע בה יטמא, קא משמע לן רבי אבא שמכל מקום
 63 חשובה שחיטה זו שחיטה לטהר מטומאת נבילה.
 64 הגמרא מבררת את טעם איסור חולין שנשחטו בעזרה לדעת רבי
 65 שמעון: אמר ליה רב פפא לאביי, וסבר – וכי סובר רבי שמעון,
 66 שחולין שנשחטו בעזרה אסורים, מדאורייתא היא.
 67 אמר ליה אביי לרב פפא, אין – אכן סובר רבי שמעון שחולין
 68 שנשחטו בעזרה איסורם מן התורה הוא. והתנן – וראיה לכך ממה
 69 ששינונו במשנה (תמורה לג), רבי שמעון אומר, חולין שנשחטו בעזרה
 70 ישרפו באש, וכן היה שנשחטה בעזרה – אף שאין מקריבין חיה
 71 בבית המקדש וכולם יודעים שאין זו מן הקדשים מכל מקום גזרו
 72 עליה חכמים שתשרף. ומדייק אביי בדברי המשנה, אי אמרת
 73 בשלמא – מובן הדבר אם תאמר שחולין שנשחטו בעזרה אסורים
 74 מדאורייתא, היינו דגזרינן איסור הנאה על היה שנשחטה בעזרה
 75 אטו –[משום] בהמה, שכשם שבהמת חולין שנשחטה בעזרה אסורה
 76 בהנאה אף חיה (שלעולם היא חולין) שנשחטה בעזרה אסורה, אלמא
 77 אי אמרת שחולין שנשחטו בעזרה אסורים מדרבנן, אם כן בהמה
 78 מאי טעמא – מה הוא הטעם שגזרו עליה איסור הנאה, דילמא אחי
 79 למיכל קדשים בחוץ – שמא יבוא לאכול בשר קדשים מחוץ למקום
 80 אכילתם, שכאשר יראה אדם אחר שבהמה זו נשחטה בעזרה יחשוב
 81 שהיא בהמת קדשים להקרבה ולא ידע שהיא בהמת חולין, וכשיראה
 82 שבשרה נאכל בחוץ יבוא להתיר אכילת קדשים בחוץ, היא גופה –
 83 היא עצמה –[בהמת חולין] גזרה, ואנן ניקום – ואנו נעמוד ונגזור
 84 גזירה לגזירה, ונאסור אף את החיה, והרי אין חכמים גזרים גזירה
 85 לגזירה. אלא מכאן מוכח שאיסור שחיטת בהמת חולין בעזרה הוא
 86 מן התורה.
 87 הגמרא מביאה מעשה שהיה לענין כיסוי הדם: רבי חייא, נפל ליה
 88 יאניבא –[תולעת האוכלת פשתן] פכיתניה – בפשתנו, שהיה במי
 89 המשרה. אתא לקמיה דרבי – בא רבי חייא לפני רבי וסיפר לו את
 90 אורו מעשה. אמר ליה רבי לרבי חייא, שקול עופא – קח עוף ושחט
 91 על בוכיתא דמיא – ושחטוהו על ביב מי המשרה ששם מונח הפשתן,
 92 דמורח דמא – התולעת תריח את דם העוף ושביק ליה – ומשום
 93 שהיא שונאת את ריח דם העוף תברח מן הפשתן.
 94 מקשה הגמרא: היכי עביד הכי – כיצד עשה כן רבי חייא, ששחט את
 95 העוף והשתמש בדם ולא כיסהו, והתניא, השוחט חיה או עוף וצריך
 96 לדם להשתמש בו לאיזה צורך, חייב לכסות את הדם ואסור לו
 97 להשתמש בו, ואם רוצה להשתמש בדם כיצד יעשה ויפטר ממצות
 98 כיסוי הדם, או נחרו – חונקו או עקרו – עוקר את הקנה והושט
 99 שלו, ומשום שאינו הורגו בדרך שחיטה פטור ממצות כיסוי הדם. ואם
 100 כן קשה כיצד רבי חייא שחט את העוף והשתמש בדם ולא קיים מצות
 101 כיסוי.
 102 מתרצת הגמרא: בי אתא – כשבא רב דימי מארץ ישראל לבבל,
 103 אמר, לא אמר רבי לרבי חייא שחוט את העוף, אלא צא מרוץ אמר
 104 ליה רבי לרבי חייא, וכלומר, עשהו תחילה טריפה קודם שתשחטוהו
 105 כדי שתעשה שחיטתו שחיטה שאינה ראויה, שהרי אין העוף ראוי
 106 לאכילה אחר שחיטה זו משום שהוא טריפה, ולכך לא יזיה חייב
 107 במצות כיסוי הדם.
 108 תירוץ אחר מתרצת הגמרא: בי אתא רבין אמר, צא נהור אמר ליה
 109 רבי לרבי חייא. ונחירה אינה חשובה שחיטה ולכך פטור בה מכיסוי
 110 הדם.
 111 הגמרא מבררת את דברי רב דימי ורבין ומה הטעם שכל אחד פירש
 112 את דברי רבי באופן אחר: למאן דאמר – לפי רב דימי שתייר שרבי
 113 אמר לרבי חייא צא מרוץ, מאי טעמא – מה הטעם שרבי לא אמר
 114 לו צא נהור.
 115 הגמרא מנסה ליישב: וכי תימא משום דקסבר רבי אין חיוב שחיטה
 116 לעוף מן התורה, ונחירתו זו היא שחיטתו – ואם נהרו הרי הוא

1 לא לכל אמר רבי מאיר, ששחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה,
 2 אלא מודה רבי מאיר שאין שחיטה שאינה ראויה מתירתה
 3 באכילה, ולא לכל אמר רבי שמעון, ששחיטה שאינה ראויה לא
 4 שמה שחיטה, אלא מודה רבי שמעון שמתירתה מידי טומאת
 5 נבילה.

6 הגמרא מבררת את דברי רבי אבא: אמר רב – רבי אבא, לא לכל
 7 אמר רבי מאיר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, מודה רבי
 8 מאיר שאין מתירתה באכילה. מקשה הגמרא: פשיטא, וכי מרפה
 9 בשחיטה מי מיתירא – האם יותרת בשחיטה. מתרצת הגמרא: לא
 10 צריכא דברי רבי אבא אלא לשוחט את הפרה ומצא בה ולד כן
 11 מ' חודשי עיבור חי, סלקא דעתך אמינא הואיל דאמר רבי מאיר
 12 שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, תהני ליה – תועיל לו לולד
 13 שחיטת אמו הטרפה, ולא ליפעי – ולא יצטרך שחיטה בעצמו,
 14 קמשמע לן רבי אבא שאף לדעת רבי מאיר לא הועילה לו שחיטת
 15 אמו, וצריך לשחטו בעצמו.

16 מקשה הגמרא: ותקברא שלרבי מאיר תועיל לולד זה שחיטת אמו,
 17 והאמר רבי מאיר במשנה (לעיל עד) כן פקועה – בהמה שבקעו את
 18 בטנה אחר שחיטתה ונמצא בה ולד בן תשעה חודשים חי, הרי הוא
 19 מעון שחיטה בעצמו, ואינו יותר בשחיטת אמו, ואם כן ודאי רבי
 20 מאיר אינו סובר שולד זה שאמו טריפה יזיה יותר בשחיטת אמו.
 21 מתרצת הגמרא: לא צריכא רבי אבא להשמיענו שלא תועיל לו
 22 שחיטת אמו, אלא לדעת רבי, משום דרבי סבר לה דבר אחד דרבי
 23 מאיר וסבר לה דבר אחר דרבי, וכלומר, לגבי דין שחיטה שאינה
 24 ראויה, סבר לה דרבי מאיר דאמר שחיטה שאינה ראויה שמה
 25 שחיטה, ולגבי דין בן פקועה סבר לה דרבי דאמר במשנה (לעיל
 26 עד) שחיטת אמו מטהרה – מתירתו באכילה, ושלא כדעת רבי
 27 מאיר, וכיון דאמור רבנן שחיטת אמו מטהרה, הייתי סבור שאף
 28 בולד שאמו טריפה, תהני ליה שחיטת אמו הטרפה, שאף שאינה
 29 מותרת באכילה מכל מקום שחיטה ראויה היא כרבי מאיר, ולא
 30 ליפעי שחיטה בעצמו, קא משמע לן רבי אבא שבוולד שאמו טריפה
 31 אין הדין כן ואינו יותר אלא בשחיטת עצמו.

32 הגמרא ממשיכה לברר את דברי רבי אבא. אמר רבי אבא: ולא לכל
 33 אמר רבי שמעון שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, מודה
 34 רבי שמעון שמתירתה מידי נבילה.

35 מקשה הגמרא: פשיטא – וכי מה החידוש בדברי רבי אבא ששחיטה
 36 שאינה ראויה מטהרת מטומאת נבילה, והרי דבר פשוט הוא, דאמר
 37 רב יהודה אמר רב, ואמרי לה פתניתא תנא – ויש אומרים ששנו
 38 כן בבביתא. נאמר בפרשת טומאת נבילה (ויקרא יא לט) 'וכי ימות מן
 39 הבהמה אשר היא לכם לאכלה הנגע נבילה יטמא עד הערב/
 40 וממה שאמר הכתוב 'מן הבהמה' יש לדרוש מקצת בהמה מטמאה
 41 – מקצת מן הבהמות שמתו מטומאת ומקצת מן הבהמה אינה
 42 מטמאה – ומקצת מן הבהמות שמתו אינן מטומאת, ואי זו היא
 43 הבהמה שאינה מטמאת במיתתה, זו מרפה ששחטה – בהמה
 44 שהיתה טריפה ושחטה, ולא מתה מעצמה. ומכאן שאף שחיטה
 45 שאינה ראויה, וכגון בטרפה שאין השחיטה מתירה את הבהמה
 46 באכילה, מכל מקום מועילה השחיטה לטהר את הבהמה שלא
 47 תטמא במיתתה. וקשה אם כן מה חידוש רבי אבא בדבריו.

48 מתרצת הגמרא: לא צריכא דברי רבי אבא בשוחט טריפה סתם, שזה
 49 אכן דבר פשוט שהשחיטה מטהרת מטומאת נבילה, אלא דבריו
 50 הוצרכו לשוחט את הפרה והיא בהמת חולין שהיא טריפה
 51 בעזרה, דתניא, השוחט את הפרה – שחט בהמה וניכר שהיא
 52 טריפה, כגון שהיה רגליה תחוכות מן הארכובה ולמעלה, וכן השוחט
 53 את הבהמה ונמצאת מרופה אחר ששחט, כגון שנמצא נקב בבני
 54 מעיה, זה וזה ששחטם היו חולין בעזרה, רבי שמעון מתיר בהנאה
 55 משום שבאיסור חולין בעזרה נאמר 'ובחית' דהיינו שחיטה, וכיון
 56 ששחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, אין זו שחיטת חולין
 57 בעזרה' שאסרה תורה, וחקמים אוסרין בהנאה משום שסוברים
 58 ששחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, ונמצא שוחט חולין בעזרה,

הלכה יומית לעיון ברמב"ם – בנוסף לשיעורים היומיים ג"פ ליום, פ"א ליום, וסהמ"צ עט

אף אם נחשיב את השער כבר עתה כעומד להיגזז, עדיין אינו נחשב כגזוז שהרי הולך ומשביח, ואף בכך חורין אומרים סברא זו. ואת דברי הרמב"ם בהלכות טומאת מת יש ליישב שאמנם במת אין תועלת בהשבחת השער, אך באדם חי יש תועלת בחיבור השער, ולכן אף כשעומד להיגזז נחשב כמחובר (בית יצחק שם).

ויש שכתבו שסברת 'הולך ומשביח' תלויה בכל מקום לגופו, ורק כאשר נהוג להשתמש בשער יש לראותו כמחובר מפאת התועלת שיש בחיבור להשבחת השער, אך כשאין נהוג להשתמש בשער הרי הוא נחשב כגזוז משעה שעומד להגזז (יגל יעקב י"ד ס"ב). אך יש שכתבו שאין הדבר תלוי אם עומד לשימוש בפועל, כי בודאי אם ישתמש אדם בשער של הקדש הרי זו מעילה, כיון שניתן להשתמש בשער, ואף אם אין עומדים לעשות כן בפועל, וכמו כן גם די בעצם העובדה שחיבורו מועיל לאפשרות השימוש בו כדי שלא יחשב כגזוז (לקוטי הערות לשר"ת חת"ס שם).

ויש לתמוה: מדוע שם הרמב"ם מסתפק בדבר וכאן נקט בפשטות שבשער העומד להיגזז אין אומרים כאילו הוא גזוז כיון שכל זמן שהוא מחובר עומד ומשביח? ויש לחלק:

כאן מדובר בעבד שהשבחת שערו היא תועלת לבעליו, ואילו שם מדובר בכך חורין ששערו אינו נמצא בבעלות אדם אחר ואין משמעות להשבחת השער כשהוא מחובר (בית יצחק אר"ח לה, ז). ונמצא, כי בכך חורין יש לראות את השער העומד להיגזז כגזוז, ולפי זה דנו הפוסקים בטבילת כלות קודם נישואיהן, כאשר שערן עומד להיגזז מיד לאחר הנישואין, מדוע אין השער נחשב חציצה בטבילה והרי העומד להיגזז נחשב כגזוז? וביאר ה'חתם סופר' (שר"ת י"ד סי' קצ"ה): ההתייחסות לדבר העומד להיעשות כאילו כבר נעשה היא רק כאשר הפעולה עומדת להתבצע מיד, ללא פעולה קודמת, אך בענייננו אין השיער עומד להיגזז אלא לאחר הנישואין ולכן קודם הנישואין אין להחשיבו כגזוז. ובאופן אחר יש לומר:

שבת קודש כה אלו היתשע"א

אכילת הפסח ואכילת הקדשים

המצוות' (שם) מפורש שאכילת קדשים היא מצוה נפרדת, ואינה חלק ממעשה הקרבן?
ביאור הענין:

לא הרי אכילת קדשים כאכילת הפסח - באכילת קדשים המצוה היא כללית ואחידה בכל הקרבנות, ואילו באכילת הפסח קבעה התורה גדרים וסייגים, וכפי שכתב הרמב"ם: "ציוונו לאכול בשר הפסח בליל חמישה עשר בניסן בתנאי הנזכרים, והוא שיהיה צלי, ושייאכל בבית אחד, ושייאכל על מצות ומרורים (סהמ"צ עשה ג"ו).

ויתירה מזו, גם זמנו אינו חופף לזמן שחיטתו - השחיטה ביום הארבעה עשר והאכילה בליל חמישה עשר. בכך נקבעו שחיטת הפסח ואכילתו בתכנים וגדרים שונים, ומסיבה זו נמנו כשתי מצוות נפרדות.

(לקוטי שיחות ט, 102)

הלכות קרבן פסח: וְשֶׁבֶלֶן שֶׁשׁ עֶשְׂרֵה מִצְוֹת... לְשֶׁחַט אֶת הַפֶּסַח בְּזִמְנוֹ... לְאָכַל בְּשַׂר הַפֶּסַח עַל מִצֵּה וּמְרוֹר בְּלֵיל הַמִּשֶּׁה עֶשְׂרִי. יש מקשים: מה נשתנה קרבן פסח משאר קרבנות, שאין בהם מצוה מיוחדת באכילתם, אלא היא נכללת במצוה הכללית של אכילת קדשים (שצ"ה הכהנים לאכול בשר קדשים" ספהמ"צ עשה פט), ואילו בקרבן פסח מונה הרמב"ם את אכילתו כמצוה בפני עצמה, ולא כחלק ממצות אכילת קדשים (מעין החכמה ג, א)? ה'בית הלוי' (ח"א סי' ב, ז) חידש וחילק כך: בכל הקרבנות מצות האכילה אינה מוטלת על אדם מסוים ('גברא'), אלא המצוה היא שהקרבן ייאכל ('חפצא'), ולכן אין כאן מצוה נפרדת על האכילה, אלא היא חלק מפרטי הקרבת הקרבן. מה שאין כן אכילת הפסח היא מצוה החלה על האדם ואינה חלק מעשיית הקרבן, ולכן נמנו השחיטה והאכילה לשתי מצוות. אלא שהדברים צריכים עיון: הרי מדברי הרמב"ם בספר

המשך ביאור למס' חולין ליום שני עמ' ב

מותר באכילה כאילו שחטו, וחייב בכיסוי הדם. דוחה זאת הגמרא: 1
וְהִתְנִיחָא, רַבִּי אֲמַר נֹאמַר בְּתוֹרָה (דברים יב כא) 'וַיִּבְחַת מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאֲנֶיךָ 2
אֲשֶׁר נָתַן ה' לְךָ בְּאֶשֶׁר צִוִּיתִיךָ' משמע שנצטווה על הלכות שחיטה, 3
והיכן ציודו, והרי לא מצינו כן בתורה שצויהו כיצד לשחוט, אלא 4
מִלְמַד שְׁנִצְטַו מִשָּׁה בַעַל פֶּה עַל הוֹשֵׁט וְעַל הַקֶּנֶה - שבהם תיעשה 5

השחיטה, וְעַל רֹבֵב אֶתְרֵךְ בְּעוֹף - שבעוף די לשחוט רוב של אחד 6
מהם, וְעַל רֹבֵב שְׁנַיִם בְּבִהְמָה - ושבבהמה די לשחוט רוב של כל 7
אחד מהם. מפורש אם כן שרבי סובר שעוף צריך שחיטה מן התורה, 8
ואם כן כשנותרו פטור מכיסוי הדם, ומדוע אם כן לא אמר רבי לרבי 9
חייא 'צא נחור' אלא אמר לו 'צא טרוף'. 10